

Nr 875

Av herr **Gustavsson** i Alvesta och fru **Nilsson**, om förbättrade förmåner inom den allmänna försäkringen för hemarbetande kvinnor.

(Lika lydande med motion nr 779 i Första kammaren)

För alla försäkrade gäller givetvis samma regler för rätt till tilläggspension. Det har emellertid vid tillämpningen visat sig att bl. a. hemmafruvar genom lagens utformning kommit att hamna i strykklass i fråga om rätt till förtidspension från tilläggspensioneringen.

En allmän förutsättning för att förtidspension från tilläggspensioneringen skall kunna beviljas är bl. a. att arbetsförmågan är nedsatt med minst hälften och att pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för minst ett år.

Beräkning av tilläggspensionen i dessa fall kan ske på två skilda sätt beroende på vilken anknytning den försäkrade haft till tilläggspensionssystemet.

Den förmånligaste beräkningsgrunden är den med antagandepoäng (13 kap. 2 § lagen om allmän försäkring). Innebörden är i stort sett att pensionen beräknas med utgångspunkt i att den försäkrade antas ha för varje år, från och med det då pensionen börjar utgå till och med det då han fyller 65 år, tillgodoräknats viss pensionspoäng. Denna poäng kan sedan i sin tur beräknas enligt två alternativa metoder, varvid den för den försäkrade mest gynnsamma väljes.

Förutsättning för att den förmånliga antagandepoängberäkningen skall ifrågakomma är att den försäkrade antingen vid tiden för pensionsfallet var placerad i lägst sjukpenningklass motsvarande årsinkomst uppgående till det vid årets ingång gällande basbeloppet (f. n. basbeloppet 5 800 kr.) eller har pensionspoäng tillgodoräknad för minst tre av de fyra senaste åren före pensionsfallet.

Om förutsättningar inte föreligger, kan pensionsberäkning med antagandepoäng inte komma i fråga, inte ens om den försäkrade tillgodoräknats pensionspoäng för ett stort antal år. Beräkning sker då (enligt 3 § samma kap.) under antagande att den försäkrade fyllt 67 år då pensionsfallet inträffat. Följden härav är bl. a. att det kräves minst tre pensionspoängår för att tilläggspension skall kunna erhållas. Om dessa tre år finns, användes tillgängliga pensionspoäng för beräkningen. I regel kan man därvid dock aldrig komma upp till de för oavkortad pension erforderliga 30 poängåren.

Konsekvensen för hemmafruvar av dessa regler är följande.

Hemmafru utan något slag av förvärvsarbete vid sidan om är placerad i sjukpenningklass nr 1 (sjukpenning 6 kr.). Denna klass motsvarar en årsinkomst under

1 800 kr. Hemmafru kan följaktligen inte uppfylla det första alternativa villkoret för antagandepoängberäkning.

En hemmafru, som något år varit borta från förvärvsarbete, förlorar möjligheten att uppfylla villkoret om pensionspoäng för minst tre av de fyra åren innan pensionsfallet inträffat.

I förarbetena till lagen anges, att de förmånligare reglerna för beräkning av förtidspension är avsedda för fall där invaliditeten inträtt i nära anslutning till tid då den försäkrade varit verksam i förvärvslivet. Lagstiftarnas syfte har uppenbarligen vunnits. Måhända har lagstiftaren emellertid bortsett från hemmafruarnas speciella förhållanden. När lagen nu tillämpats under flera år har man kunnat se lagens konsekvenser för hemmafruarna. De är i övrigt inte särskilt gynnade inom den allmänna försäkringen, och på denna punkt kan ifrågasättas om den omständigheten att de lämnat förvärvslivet — kanske blott för några år då barnen behöver dem särskilt — skall undandra dem den möjlighet till förmånlig pensionsberäkning som eljest tillkommer andra försäkrade.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående en förbättrad ställning för de hemarbetande kvinnorna inom den allmänna försäkringen.

Stockholm den 28 januari 1969

Rune Gustavsson (cp)
i Alvesta

Anna-Lisa Nilsson (cp)
